

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **J. B.**, zast. JUDr. Lubomírem Müllerem, advokátem, se sídlem Praha 9, Mansfeldova 792/3, adresa pro doručování Praha 98, P. O. Box 41, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 17. 8. 2006, č. j. 22 Ca 261/2006 – 12,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalované České správy sociálního zabezpečení ze dne 21. 11. 2005, č. X, byla žalobci přiznána podle § 5 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům Československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945 (dále jen zákon č. 261/2001 Sb.), jednorázová peněžní částka ve výši 153 000 Kč za dobu neoprávněného věznění od 24. 8. 1952 do 14. 6. 1956. Týmž rozhodnutím byla zamítnuta žalobcova žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky za dobu věznění na základě rozsudku Vojenského obvodového soudu v Bratislavě ze dne 27. 11. 1957, sp. zn. T 248/57 – I. V odůvodnění žalovaná vysvětlila, že zákon č. 261/2001 Sb. se vztahuje na občany České republiky, kteří byli vězněni mezi 25. únorem 1948 a 1. lednem 1990 a u kterých bylo rozhodnutí o jejich věznění zcela nebo zčásti zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb. o soudní rehabilitaci, nebo podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu (dále „politický vězeň“). Politickým vězňům

uvedeným v ustanovení § 2 odst. 1 zákona náleží jednorázová peněžní částka ve výši 120 000 Kč, jestliže jejich věznění trvalo alespoň 1 rok, a za každý další měsíc věznění, který přesahuje 1 rok tohoto věznění, se výše jednorázové peněžní částky zvyšuje o 1000 Kč (§ 5 odst. 2 zákona). Politickým vězňům, jejichž věznění bylo kratší než 1 rok, ale trvalo alespoň 3 měsíce, náleží jednorázová peněžní částka ve výši 60 000 Kč (§ 5 odst. 4 zákona). Celková doba věznění se přitom u politických vězňů sčítá, přičemž při částečné změně odsuzujícího soudního rozhodnutí se počítá jen rozdíl mezi tresty vykonanými na základě původního rozsudku a stanovenými přiměřenými tresty nebo tresty nově uloženými (§ 4 odst. 4 zákona). Měsícem se podle žalované rozumí běžný (celý, nikoli započatý) měsíc. Pokud věznění nebylo nepřetržité, je počtem měsíců věznění součet počtu kalendářních měsíců, v nichž věznění trvalo po celý měsíc, a počtu úplných měsíců stanovených jako podíl, v jehož čitateli je úhrn počtu dnů v kalendářních měsících, v nichž věznění netrvalo po celý měsíc, a ve jmenovateli je číslo 30. Splnění podmínek uvedených v § 2 odst. 1 zákona prokázal žalobce za dobu od 24. 8. 1952 do 14. 6. 1956, tj. za 45 měsíců. Za tuto dobu věznění má nárok na jednorázovou peněžní částku 153 000 Kč, která mu byla tímto rozhodnutím přiznána. Splnění zákonných podmínek žalobce neprokázal, pokud jde o jeho věznění na základě rozsudku Vojenského obvodového soudu v Bratislavě (výše již zmíněného) neboť to nebylo zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ani podle zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu. Proto byla žádost v této části výrokem II. rozhodnutí zamítnuta.

Rozhodnutí žalované bylo zástupci žalobce doručeno dne 24. 11. 2005, jak o tom svědčí doručenka založená ve správním spise.

Žalobou ze dne 27. 12. 2005 se žalobce domáhal zrušení výroku I. napadeného rozhodnutí žalované, jímž mu byla přiznána jednorázová peněžní částka ve výši 153 000 Kč za dobu neoprávněného věznění od 24. 8. 1952 do 14. 6. 1956. Výslovně uvedl, že proti výroku II. napadeného rozhodnutí žaloba nesměruje. Zdůraznil, že podle § 5 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb. se jednorázová peněžní částka za první rok věznění ve výši 120 000 Kč, zvyšuje za každý další měsíc věznění o 1000 Kč. Žalovaná si toto ustanovení vykládá tak, že měsícem se rozumí běžný (celý, nikoliv započatý) měsíc. Žalobce se nedomáhá celé částky 1000 Kč za započatý 46. měsíc nezákonného věznění, ale má za to, že mu jednorázová částka náleží za alikvotní část 46. měsíce, tj. částka 733 Kč. Svůj názor opírá o rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka Pardubice ze dne 6. 1. 2005, sp. zn. 54 Cad 95/2004, kdy v obdobné věci přisvědčil soud názoru žalobce. Ke stejným závěrům dospěl i Krajský soud v Ústí nad Labem v rozsudku ze dne 10. 10. 2005, sp. zn. 42 Cad 188/2005, jakož i Krajský soud v Praze v rozsudku ze dne 15. 11. 2005, sp. zn. 43 Cad 33/2005. Žalobce proto navrhoval, aby soud zrušil bod I. napadeného rozhodnutí žalované a věc jí vrátil k novému projednání.

Žalovaná k žalobcově požadavku poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. za dalších 22 dnů věznění uvedla, že ustanovení § 5 odst. 2 citovaného zákona, počítá pro zvýšení jednorázové peněžní částky o 1000 Kč dobu celého měsíce. V opačném případě by zákonodárce podmínku stanovil slovy „za každý započatý měsíc“. Navrhovala, aby soud žalobu zamítl.

Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 17. srpna 2006, č. j. 22 Ca 261/2006 – 12, žalobu odmítl a současně vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Poukázal na ustanovení § 129 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), podle něhož ve věcech správního

soudnictví, v nichž zvláštní zákon svěřuje soudu rozhodování o opravných prostředcích proti rozhodnutím správních orgánů podle části V. hlavy 3. občanského soudního řádu, ve znění účinném k 31. 12. 2002, lze ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona podat ve lhůtě 30 dnů od doručení rozhodnutí, nestanoví-li zvláštní zákon lhůtu jinak, žalobu podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního tohoto zákona, jsou-li splněny podmínky tam stanovené. Nestanoví-li zvláštní zákon jinak, má podání žaloby odkladný účinek. Krajský soud v této souvislosti připomněl ustanovení § 7 odst. 4 zákona č. 261/2001 Sb., podle něhož lze proti rozhodnutí orgánu uvedenému v § 6 (v daném případě orgánu žalované) podat opravný prostředek k Vrchnímu soudu, v jehož obvodu je obecný soud oprávněné osoby. Krajský soud poznamenal, že od 1. 1. 2003 lze žalobu podat ke krajskému soudu a poukázal v tomto směru na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 1. 2005, č. j. 6 Ads 31/2004 – 35, publikovaný na www.nssoud.cz. Soud dále zdůraznil, že vzhledem k tomu, že zákon č. 261/2001 Sb., ani žádný jiný zvláštní zákon nestanoví lhůtu k podání žaloby jinak, lze žalobu proti rozhodnutí správního orgánu ve věci poskytnutí jednorázové peněžní částky podle citovaného zákona, podat jediné ve lhůtě 30 dnů od doručení rozhodnutí správního orgánu oprávněné osobě (§ 129 odst. 1 s. ř. s.). Dovodil, že v daném případě byla žaloba podána jednoznačně opožděně, neboť napadené rozhodnutí žalované, vydané podle § 7 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb., za použití § 25 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů, bylo doručeno zástupci žalobce dne 24. 11. 2005. Posledním dnem lhůty k podání žaloby byl tedy den úterý 27. 12. 2005, ve smyslu § 40 odst. 3 s. ř. s. Z obsahu správního spisu, a to zejména z podání žalobce ze dne 3. 7. 2006 a fotokopie podacího lístku, je zřejmé, že žalobce podal předmětnou žalobu k přepravě u držitele poštovní licence dne 30. 12. 2005 a tudíž opožděně. Krajský soud proto v souladu s ustanovením § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. žalobu odmítl.

Proti tomuto usnesení podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost, dovolávaje se důvodu kasační stížnosti uvedeného v § 103 odst. 1 s. ř. s., konkrétně nesprávného právního posouzení věci. Zdůrazňoval, že ustanovení § 129 s. ř. s. má povahu přechodného ustanovení a vztahuje se k případům, kdy bylo možno do 31. 12. 2002 podat žalobu podle části V. hlavy 3. občanského soudního řádu. V daném případě však bylo rozhodnutí žalované vydáno až 21. 11. 2005, a proto má stěžovatel za to, že se na podání žaloby vztahuje dvouměsíční lhůta k jejímu podání podle § 72 odst. 1 s. ř. s. Vyslovuje přesvědčení, že žaloba byla podána včas a navrhuje zrušení usnesení Krajského soudu v Ostravě a vrácení věci tomuto soudu k novému projednání.

Žalovaná podle obsahu spisu vyjádření ke kasační stížnosti nepodala.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v rozsahu kasační stížnosti a v rámci zde uplatněného důvodu (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

V kasační stížnosti se stěžovatel dovolává důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy nesprávného posouzení právní otázky soudem. Jelikož kasační stížností je napadeno usnesení o odmítnutí žaloby, přichází pro stěžovatele v úvahu toliko důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., spočívající v nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Tento důvod je totiž ve vztahu k důvodům podle písm. a) až d) téhož ustanovení důvodem speciálním; je-li dán důvod podle písmene e), nemusí být uplatněny důvody podle písm. a), c) a d), neboť nezákonným je rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení v každém případě i tehdy, byla-li v něm soudem nesprávně posouzena právní otázka ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., bylo-li řízení u Krajského

soudu zmatečné ve smyslu § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s., nebo je-li rozhodnutí Krajského soudu nepřezkoumatelné ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Se stěžovatelem lze souhlasit potud, že s nabytím účinnosti soudního řádu správního (od 1. 1. 2003) platí – až na výjimky – dvouměsíční lhůta k podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu. Podle ustanovení § 72 odst. 1 s. ř. s. lze žalobu podat do dvou měsíců poté, kdy rozhodnutí bylo žalobci oznámeno doručením písemného vyhotovení nebo jiným zákonem stanoveným způsobem, nestanoví-li zvláštní zákon lhůtu jinou. Lhůta je zachována, byla-li žaloba ve lhůtě podána u správního orgánu, proti jehož rozhodnutí směřuje.

Z citace uvedeného zákonného ustanovení je patrné, že právní úprava připouští výjimky z uvedené dvouměsíční lhůty především ve smyslu jejího zkrácení, a to zpravidla na 30 dnů. Jedním z případů, kdy zákon stanoví jinak, je například ustanovení § 17 odst. 6 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, které zkracuje lhůtu k podání žaloby na 30 dnů, obdobně žaloba na přezkoumání rozhodnutí služebního orgánu podle zák. č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, či podle zák. č. 186/1992 Sb. o služebním poměru příslušníků Policie České Republiky. Protože předchozí právní úprava správního soudnictví zakotvená v občanském soudním řádu v jeho části V., hlavě 1., 2. a 3, ve znění ku dni 31. 12. 2002, rozlišovala dva druhy řízení, a to rozhodování o žalobách proti pravomocným rozhodnutím správních orgánů (v hlavě 2. - § 247 až 250 k), a rozhodování o opravných prostředcích proti nepravomocným rozhodnutím správních orgánů (v hlavě 3. - § 250 l až 250 s), musel soudní řád správní na změnu právní úpravy reagovat v přechodných ustanoveních, konkrétně v § 129 (přechodná ustanovení k opravným prostředkům proti rozhodnutí správního orgánu). Podle prvního odstavce uvedeného ustanovení, lze ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona (1. 1. 2003) podat ve věcech správního soudnictví, v nichž zvláštní zákon svěřuje soudu rozhodování o opravných prostředcích proti rozhodnutím správních orgánů podle části V. hlavy 3. občanského soudního řádu, ve znění účinném ke 31. 12. 2002, žalobu ve lhůtě 30 dnů od doručení rozhodnutí, nestanoví-li zvláštní zákon lhůtu jinak, a to podle části třetí hlavy druhé, dílu prvního tohoto zákona (s. ř. s.), jsou-li splněny podmínky tam stanovené. Nestanoví-li zvláštní zákon jinak, má podání žaloby odkladný účinek. Podle § 250m odst. 1 a 2 o. s. ř. se řízení zahajovalo na návrh, jímž je opravný prostředek proti rozhodnutí správního orgánu; návrh se podával u příslušného soudu ve lhůtě 30 dnů od doručení rozhodnutí, pokud zvláštní zákon nestanoví něco jiného. Návrh byl podán včas i tehdy, byl-li podán ve lhůtě u orgánu, který vydal rozhodnutí. Neobsahuje-li rozhodnutí poučení o opravném prostředku, lze je napadnout do 6 měsíců od jeho doručení.

Jak již správně uvedl v odůvodnění svého usnesení Krajský soud v Ostravě, odkazoval na tuto právní úpravu § 7 odst. 4 zákona č. 261/2001 Sb., podle něhož bylo možno proti rozhodnutí žalovaného podat opravný prostředek k Vrchnímu soudu, v jehož obvodu je obecný soud oprávněné osoby. Soudní řád správní v několika ohledech tuto úpravu překonal, jedná se o tzv. nepřímou novelizaci, neboť změnil nejen formu, v níž se lze domáhat přezkumu správních rozhodnutí (od 1. 1. 2003 pouze žalobu), což vyplývá z citovaného ustanovení § 129 s. ř. s., a dále též změnil věcnou příslušnost soudů, které jsou povolány věc projednat a rozhodnout. Podle § 3 odst. 1 s. ř. s. jednají a rozhodují ve správním soudnictví krajské soudy a Nejvyšší správní soud. Z původní právní úpravy - § 250 m odst. 2 s. ř. s. - ponechal zachování lhůtu, v níž je nutno takovou žalobu podat, tj. lhůtu 30 dnů od doručení rozhodnutí, nestanoví-li zvláštní zákon lhůtu jinou. Jelikož zákon č. 261/2001 ani jiný zvláštní zákon nestanoví lhůtu k podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu o přiznání jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. jinak, lze žalobu podat v již zmíněné lhůtě 30 dnů od doručení rozhodnutí správního orgánu oprávněné osobě,

respektive jejímu zástupci. Ustanovení § 129 odst. 1 s. ř. s. je sice řazeno mezi ustanovení přechodná, z tohoto ustanovení, ani z jiného dalšího ustanovení soudního řádu správního či jiného zákona, nevyplývá, že by citované ustanovení mělo dočasný charakter. Bylo je tudíž možno aplikovat jak v době vydání přezkoumávaného rozhodnutí žalované, tak i v době současné. Podle názoru Nejvyššího správního soudu je pro posouzení podstatné, zda rozhodnutí žalované obsahovalo poučení o takto zkrácené lhůtě k podání žaloby. Z ustanovení § 250 m odst. 2, poslední věta o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2002, totiž vyplývá, že neobsahuje-li rozhodnutí řádné poučení o opravném prostředku, lze je napadnout do 6 měsíců od jeho doručení. Pokud přechodné ustanovení § 129 odst. 1 s. ř. s. tuto zkrácenou lhůtu zachovává, pak je nutno výkladem dovodit, že jen za splnění předpokladu řádného poučení o opravných prostředcích. Jen v případě, že by rozhodnutí řádné poučení o opravných prostředcích neobsahovalo, bylo by možno je napadnout ve lhůtě 6 měsíců od jeho doručení. K takovému pochybení však ze strany žalované v projednávané věci nedošlo, neboť součástí napadeného rozhodnutí je poučení - upozornění na možnost soudního přezkumu - v němž se výslovně uvádí, že proti tomuto rozhodnutí je možné podat do 30 dnů od doručení žalobu u soudu. I když v poučení žalovaná nesprávně směřuje žalobce k podání žaloby k Městskému soudu v Praze, není tato nepřesnost poučení v příčinné souvislosti s opožděností žaloby stěžovatele; pokud by totiž žaloba byla podána v 30 denní lhůtě od doručení rozhodnutí u kteréhokoliv jiného krajského soudu, než u Krajského soudu v Ostravě, tedy i u Městského soudu v Praze (který je na roveň postaven krajským soudům), pak by lhůta k podání žaloby zůstala zachována. Městský soud v Praze by (zřejmě) věc postoupil místně příslušnému Krajskému soudu v Ostravě.

Nutno ještě pro úplnost dodat, že zmíněné ustanovení § 129 odst. 1 s. ř. s., ani jiná ustanovení zvláštních zákonů, na něž bylo poukazováno v předchozím textu (např. ust. § 137 odst. 1 zák. č. 186/1992 Sb.), jimiž byla stanovena lhůta pro podání žaloby kratší než lhůta obecná, nebyla shledána konstantní judikaturou Nejvyššího správního soudu rozpornými s čl. 36 listiny základních práv a svobod (srovnej např. rozsudek NSS ze dne 9. 2. 2005, č. j. 1 As 37/2004 – 54, rozsudek NSS ze dne 27. 10. 2004, č. j. 7 As 55/2003 – 52).

Ze všech výše uvedených důvodů nezbývá než uzavřít, že v dané věci lhůta k podání žaloby byla zmeškaná a Krajský soud v Ostravě tudíž právem žalobu jako opožděně podanou odmítl v souladu s ustanovením § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji v souladu s ustanovením § 110 odst. 1, věta 3. s. ř. s. tímto rozsudkem zamítl.

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalované, která byla v řízení o kasační stížnosti úspěšná, právo na náhradu nákladů řízení rovněž nenáleží, neboť jí podle obsahu spisu žádné náklady nevznikly (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. června 2007

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu